

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:

34170 Gorica, Riva Piazzutta, 18 - Tel. 83-177

PODUREDNIŠTVO:

34135 Trst, Vicolo delle Rose, 7 - Tel. 414646

Letna naročnina, Italija . . . Lir 10.000

Letna inozemstvo . . . » 15.000

Letna inozemstvo, USA dol. 18

Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XXXI. - Štev. 15 (1548)

Gorica - četrtek, 12. aprila 1979 - Trst

Posamezna številka Lir 200

Vstajenje v naravi naj spremlja tudi vstajenje v duši, to želita ob prazniku Gospodovega zmagoslavja nad grehom in smrtjo vsem naročnikom, bralcem, sodelavcem in dobrotnikom katoliškega tiska

UREDNIŠTVO IN UPRAVA
»KATOLIŠKEGA GLASA«

SPOROČILO VELIKE NOČI

MILENA MERLAK

Velika noč človeštva

Odprite vse mejne prehode, ustavite vse vojne pohode! Odprite vrata cerkva in hiš; vsa okna na vrt! Danes vstane Jezus iz groba, zimski človek se pomladi, vsa narava svoje ogroženo življenje spet obnovi, saj premagana je smrt, premagan je ledeni srd.

Naj se smeje čist zrak, pogled iz oči bo gorak, naj ljudje sredi pomlajenega življenja svečano nosijo škrlatna bandera vstajenja. Vse človeštvo, ves svet naj gre na Veliko noč za procesijo, naj vstane iz radioaktivnih grobov, ker enkrat morajo vendar ljudje vstati iz groba, ki ga nam vsem kopljejo sebičnost, nasilje in zloba.

Odprite vse mejne prehode, ustavite vse vojne pohode, saj premagana je smrt, premagan je ledeni srd!

zmotne kače, duha zmede, odpadlega angela po poklicu, razpoke, iz katere se kadita ogenj in žveplo, raste in živi svetla razsežnost bivanja, rast, slepeča in žgoča kot blisk, mogočnejša kot sončna svetloba.

Vstajenje narave, vstajenje svetlobe, vstajenje sonca, vstajenje luči — kaj ni vse to staro in prastaro istočasno še vedno prisotno in novo? To staro vstajenje se vedno znova izvrši, istočasno pa je povezano s smrtjo tistega, ki je iz te smrti vstal živ, silen in sijajen kot Bog.

Misterij velike noči rešuje današnjega človeka iz njegove življenjske ogroženosti, iz njegove bivanjske izgubljenosti, in njegovega družbenega strahu. Misterij velike noči napolnjuje celotni človeški prostor z dobrotno svetlobo usmiljenja in upanja. Pred nami je Jezus Kristus, pravi Bog in pravi človek, ves nad zakoni in možnostmi zgolj človeške eksistence, a vendar tudi tisti človek, ki je vstal kot Bog iz smrti, da bi vstali in večno živeli tudi mi vsi.

Iz skrivnosti velike noči raste svetloba skozi prostranstva vesolja, človeško bivanje na nekem izgubljenem temnem planetu pa sedaj zažari kot osnovna zvezda vesolja iz samotne izpostavljenosti v osmišljeno pomembnost.

V središču človeškega bivanja zažari kot zvezda stalnica navzoč-

nost božjega bivanja, ki je nenedoma vseprisotno kot duhovna in telesna navzočnost: duhovno sporočilo se pretresljivo razodeva v osebi nenavadnega, samotnega, a tudi nadvse človeškega Kristusa, ki lomi kruh in dviga kelih z vinom o večni božji navzočnosti v nas in v vesolju.

Ni čudno, da je izhodišče vstajenjske resnice v zmagi nad trpljenjem in smrtjo. Ta resnica je kot nekaj, česar ni mogoče nikdar zaobjeti in nikdar uničiti, kot nekaj, kar je skrito tudi v navidez mrtvem zrnu, ki nenedoma vzkali in dozori in rodi tisočeren sad.

Velika noč nas očisti in prenovi, kot očisti in prenovi močna sončna svetloba v zimi otrplo zemljo in prirodo. Nekako oživel se tudi narasla pomladanska vodovja prelivajo čez pokrajino. Lesketajoči se studenci in potoki se vijejo čez polja in livade in rišejo po obrazih dežel svojevrstne, sveže in vzpodbudne poteze. Prav nič ni čudno, pa je ponekod navada, da se na veliko noč ljudje okopajo v očičujočem studencu. Svežina čistosti vdere v telesa in vdere tudi v duše.

Velika noč nas preplavi kot studenec žive vode v pravljici. Našo notranjost napolni s svetlim upanjem, podari nam zavest vstajenjske resnice, ki je premagala naravni in človeški mrz, temo in smrt.

Lev Detela

Kdo nas bo osvobodil?

LIK OSVOBOJENEGA ČLOVEKA

Orisal pa je z besedami in dejanji tudi lik osvobojenega človeka. Pri osvobajanju vsak lahko odgovorno sodeluje. Njegovi sodelavci so preprosti, ubogi, neuki ljudje; kar je bistveno je neomajna vera v moč resnice in ljubezni, ki jo podarja Bog: »prerogjen moraš biti iz duha in resnice.«

Značilno za skupnost osvobojenih, ki so celica božjega kraljestva, je dialog: dajati in sprejemati ter se razvijati v spoštovanju in ljubezni. Taka drža pogojuje radikalno spremembo pojmovanja skupnosti in vodstva. Prvi naj bo služabnik vsem drugim. Voditi, predsedovati pomeni služiti. Bratstvo je značilnost skupnosti. Bratstvo je podere vse zidove, ki pregrajajo ljudstvo v politične in druge frakcije ali razrede, bratstvo, ki ne pozna narodnega ali rasnega razlikovanja. Mišljenje na osnovi prijatelj-sovražnik je dokončno premagano.

Na osnovah pravičnosti, ljubezni in sprave se vzpostavi nov red vrednot. Zakoni, ki so brez vsebine ali celo zatirajo, se razveljavijo. Uveljavljanje pravičnosti je osnovna zahteva.

To zahtevo jasno razberemo iz naročila, da je treba krivico premagovati na nenasilen način. Samoobramba iz Stare zaveze: »zob za zob, oko za oko«, ki je služila uveljavljanju pravice, ne velja več. Velja pa novo navodilo: »kdo hoče s teboj začeti pravdo in ti vzeti suknjo, mu pusti še plašč« (Mt 5, 40). To se pravi: izzivaj njegovo vest z dobroto, zapali njegovo vest, da bo gorela ter ga osvobodila.

»Ako te kdo bije po desnem li-

cu, mu nastavi še drugo« (Mt 5, 39). To se pravi: ne bodi bojazljiv in se ne umakni iz strahu, temveč pogumno se upri, toda ne nasilno, temveč iz moči resnice in ljubezni, ki te osvobajata in ki tudi nasprotnika izzoveta, da spremeni svoje zadržanje in postane pravičnejši. V ospredju novega kraljestva ni pravičnanje, temveč premagovanje krivice.

VESELO OZNANILO VELJA NAM

Ko zasledujemo pisanje o našem položaju kot narodni manjšini in se pogovarjamo o njem, imamo vtis, da je značilna potrnost, žalost, ki govori med vrsticami. Pa to ni značilno samo za manjšino, vsemu človeštvu upada upanje na bodočnost vpričo oboroževanja, nasilja in drugih stisk.

Prav v tem položaju pa praznik velike noči šele lahko dojamemo. Veselo oznanilo, da je Gospod obudil Jezusa od mrtvih, da je on naše odrešenje, naša luč, naše življenje, je namenjeno prav potrtim, ubogim, zaničevanim in ne samo nam kot članom malega naroda, temveč vsakemu posamezniku in vsemu človeštvu.

Mnogo jih je, ki Jezusu sledijo, a obstanejo končno le pri praznični groba, ki jih vodi v nič. Prav njim pa velja veselo oznanilo, da vstalega Kristusa lahko tudi danes srečajo in sicer v Duhu, ki je njegova priča. Kristusa ne moremo videti z očmi, otipamo pa ga povsod, kjer zaznamo moč in ljubezen. Mi naj bomo njegove priče.

• Ustanova Amnesty International je pred kratkim poslala iraškemu državnemu predsedniku Al Bakru vprašanje, kaj je s 600 kristjani, ki so jih lani novembra v Iraku zaprl.

Vprašanje, kdo bo rešil mene, kdo bo rešil nas, kdo bo rešil človeštvo iz stisk, ki jih doživljamo kot posamezniki in kot zatirana narodna manjšina, kot del človeštva — Pavel pristavlja, da vsa narava ječi po odrešenju — je zares prvo in nas peče kot žerjavica na dlani. Ni treba naštevati primerov za stiske, vsak doživlja svoje in hrepeni po odrešenju iz njih. Nesreča in trpljenje ne poznata zapahnenih vrat.

O enem človeku pa je rečeno, da je pretrgal celo verigo, s katero smo priklenjeni na smrt in na zlo.

Jezus je, kot nam poročajo evangeliji, svoje delo osvobajanja osnoval na ljubezni. Bila je to revolucija, ki jo je sprožil v ljudeh, ki jih je srečal. Vendar on ni osvobajal druge namesto njih samih, vsak se je moral sam vključiti v delo osvobajanja.

Jezusov način je bil v tem, da je z vprašanji in s prispodobami soočal ljudi z resnico, pač pa na način, da so čutili njegovo spoštovanje in ljubezen ter bili zato pripravljeni odpreti se resnici in spoznati nasprotja med resnico in svojim življenjem, okoljem, družbo ter so se celo začeli spremenjati v smeri resnice.

Ta postopek ne zahteva samo radikalnega spreobrnjenja, temveč pričevanje resnice hkrati razgalja krivico.

Spomnimo se samo na nekaj primerov, kako je razgalil svetohlinstvo, izkoriščanje in oblasteljnost versko-političnih voditeljev naroda, kako je zavrnil zaničevanje žene in smrtno kazen (kamnanje prešušnice), kako je zavrnil nasilje kot sredstvo osvobajanja.

Cvetna nedelja v Rimu

Pred 70.000 verniki je sv. oče Janez Pavel II. na stopnišču bazilike sv. Petra opravil obrede cvetne nedelje. V govoru je dejal, da Cerkev želi, da ostane opis Jezusovega trpljenja globoko vtisnjen v naših srcih. Po pridigi so bile mašne prošnje izrečene v šestih jezikih. Značilni sta bili dve prošnji. Ena se je glasila: Za tiste, ki imajo časno ali duhovno oblast, da je ne bi zlorabljali, druga pa: za naše brate in sestre, ki po krivici trpijo v ječah in koncentracijskih taboriščih.

Opoldne po molitvi angelskega češčenja se je sv. oče v nagovoru spomnil državne tajnika Jeana Villota, ki je umrl pred enim mesecem. Vidno vesel je bil skupine iz vrst »Comunione e Liberazione«, ki so mu zapeli neko poljsko pesem, kateri se je tudi sam pridružil.

Papeževe avdience ob sredah

Te avdience so vedno bolj obiskane. Vršile so se v baziliki sv. Petra in v veliki dvorani za avdience. Dva pretekla tedna so bile na treh krajih in sicer na dvorišču Sv. Damaza za baziliko, pri Sv. Petru in še v dvorani.

V sredo 4. aprila je bila avdience na trgu sv. Petra. Prisotnih je bilo 70.000 romarjev. Sv. oče je počasi obkrožil trg v odprtem

avtu, nato se je ustavil pred stopniščem in imel nagovor. Poudaril je, da smo vsi dolžni lajšati lakoto v svetu. Govor je v skrajšani obliki ponovil še v drugih jezikih.

V četrtek 5. aprila je sv. oče maševal v baziliki sv. Petra za rimske visokošolce v pripravo na veliko noč. Bilo jih je 13.000. Priporočil jim je, naj zavzeto in veselo živijo svoje krščanstvo.

★

• Papež Janez Pavel II. skrbno spremlja delo vatikanskih osrednjih uradov. Načrtno obiskuje urade posameznih kongregacij. V torek 3. aprila je obiskal urade Kongregacije za vzhodne Cerkve, potem urade Tajništva za zedinjenje kristjanov in še Tajništvo za nekristjane.

V prihodnjih številkah bomo začeli objavljati v nadaljevanjih oris življenja in delo goriškega knez nadškofa Alojzija Zorana, ki bo odkrila marsikaj neznanega iz sto let nazaj.

Na objavo čaka tudi nadvse zanimiv članek o zgodovini postavitve nove cerkve v Novi Huti pri Krakovu, ki jo je leta 1976 posvetil sedanji papež Janez Pavel II.

Goriška občina in slovenska manjšina

Razprava o letnem proračunu v goriškem občinskem svetu je tudi letos dokazala, da je dokument o bilanci (ki je sicer sam po sebi izrazil finančne narave) predvsem politične vsebine. Predstavniki posameznih strank so v svojih nastopih podrobno orisali svoja stališča do upravne politike goriške občine in njenih glavnih političnih izbir.

Te so najprej v svojih poročilih predstavili odborniki za finance Ciuffarin in sam župan De Simone. Prvi je obravnaval finančni del, ob katerem se tu ne bomo ustavljali, drugi pa je orisal glavne točke programa sedanega odbora, ki ga sestavljajo DC, PSDI in PRI. V političnem poročilu je med drugim tudi pomemben odstavek o slovenski manjšini in obvezah občine za posege na posamezna področja (šolstvo, kultura) v odnosu do manjšine. Posebej pa poročilo pravi, da mora priti do »resnega in dobrega zaščitnega zakona za slovensko manjšino«. V ostalem govori veliko o izvajanju Osimskih sporazumov, o programaciji, gradbeni, gospodarski, socialni in kulturni politiki goriške občine.

Debata v občinskem svetu je skupno z glasovanjem in odgovori odbora trajala kar štiri seje. Velik del debate je bil posvečen vprašanju slovenske manjšine in njene zaščite. V to so posegli svetovalci vseh strank. Desnica (MSI) je seveda odločno nasprotovala pravi zaščiti, sredinske stranke so sicer priznale neko določeno zaščito, ki pa naj bi ne šla na škodo večini (zlasti socialni demokrati). Iz vrst DC je prišlo sicer do načelnih pozitivnih glasov, nekaj pa tudi odklonilnih (iz vrst njenega nacionalističnega dela). Liberalni predstavnik je tudi zagovarjal potrebo po spoštovanju in civilnem odnosu do manjšine, tudi ko njeni predstavniki v svetu govorijo v svojem jeziku. Levičarske stranke so po svojih slovenskih svetovalcih izrazile potrebo po dosegi globalne zakonske zaščite, kar so posebej poudarili za PSI Waltritsch in Nanut ter za PCI Mermolja.

Najgloblje pa sta obravnavala vprašanje slovenske manjšine svetovalec SSK Andrej Bratuž in Damjan Paulin. Oba sta v svojih nastopih spregovorila tudi v slovenskem jeziku, kar je seveda izrazilo nasprotovanje skrajne desnice, pa tudi različen odnos predsedujočih. Medtem ko župan De Simone ni prekinjal govornika, je podžupan Zucalli vztrajno zvonil z zvoncem!

Svetovalec Bratuž se je v svojem posegu zaustavil izključno ob problematiki Slovencev v Italiji, in to iz dveh glavnih razlogov. Prvi je ta, da smo sedaj v času aktivnega prizadevanja za izglasovanje zaščitnega zakona, drugi pa doba bližnjih evropskih volitev, ki kličejo na nov evropski duh. Svetovalec je pri tem spomnil na obveze goriškega občinskega sveta, ki je že v znani resoluciji iz leta 1969 dal občini določene naloge v odnosu do Slovencev.

V nadaljevanju je predstavnik SSK omenil vse pobude pri odgovornih forumih države in obiske enotne slovenske delegacije v Rimu. Posebej je poudaril besede predsednika republike, ki je ob novembrskem obisku izjavil, da je treba zaščititi slovensko kulturo v mejah Italije. To pa pomeni še posebej jezik in njegovo ovrednotenje ter rabo.

Svetovalec SSK je nato izjavil, da je že zrel čas za zaščito in zatrdil, da ima globalna zaščita predvsem namen dati Slovincem pravico do rabe jezika in ne kake umetne obvezne dvojezičnosti, ki jo sedaj

vihti vsa protislovenska gonja, in glavnih kulturnih, šolskih, socialnih ter ekonomskih pravic. Ta je tudi namen zakonskega osnutka SSK. To še posebej, ker se SSK sklicuje na ustavo, zraslo iz odporniškega gibanja, protifašistične borbe ter mučeništva tolikih Slovencev.

Prof. Bratuž se je nato zaustavil ob novi meji, ki se danes odpira, ob Evropi. Pri tem je poudaril tudi dolgoletni evropeizem italijanske republike, ki pa mora postati dejanje in mora odražati spoštovanje narodnostnih skupin, avtonomije, regionalno sodelovanje ter federalistično usmeritev.

Pri tem je svetovalec SSK spomnil še na Evropsko listino o človekovih pravicah, ki vsebuje vsa glavna izpovedana načela. Ob koncu je še izjavil, da bi prav pozitivna rešitev vprašanj slovenske manjšine v letu Evrope bila najboljši evropeistični potni list za republiko. Goriška občina pa naj s pogumom naredi vse to, za kar je na tem področju pristojna.

Svetovalec dr. Paulin je obravnaval vrsto vprašanj iz splošne občinske politike. Izhajal pa je od glavnega problema ne le SSK, pač pa vseh Slovencev, to je izbojevanja globalne zaščite. Pri tem je najprej opozoril, da je SSK že ob začetku sedanje mandatne dobe vložila dnevni red o rabi slovenskega jezika v občinskem svetu, nato pa še dnevni red za globalno zaščito. Oba dokumenta še vedno čakata na razpravo. Zato je v imenu SSK ponovno vložil dnevni red o globalni zaščiti, ki bo verjetno prišel v razpravo na posebni seji.

Predstavnik SSK je nadalje obravnaval vprašanje šolstva, zlasti potrebe, da se takoj ugotovi in dobi primerno lokacijo za šolski center v južnem delu mesta ter da občinska uprava stalno sledi vsem potrebam naših šol v mestu in v okoliških krajih.

Svetovalec Paulin je nato obravnaval probleme naših konzult, ki jih uprava ne vedno enako upošteva. Posebej je tu poudaril problem občinske konzulte za slovensko manjšino, ki je odbor ne vprašuje za mnenja, ko gre za vprašanja naše manjšine.

Paulin se je tudi pomudil ob vprašanju kulture in označil kot pozitivno izbiro občine dejstvo, da je že priredila razna kulturna srečanja v Avditoriju tudi slovenskim pisateljem in likovnim umetnikom.

Predstavnik SSK je v nadaljevanju svojega posega negativno ocenil zadržanje občinske komisije, ki zlasti v raznih dvostranskih komisijah med Italijo in Jugoslavijo v zadevah obmejnih področij sploh ne upošteva predstavnikov slovenske manjšine. Slovenska skupnost ne more sprejeti takega političnega stališča občine, saj gre tu predvsem za diskriminacijo proti celotni slovenski manjšini, prej kot do same Slovenske skupnosti!

Dr. Paulin je nato govoril še o nekaterih splošnih problemih naše občine in zlasti dodal, da se v osnovnih političnih izbirah sedanje večine ne zrcali pravilno gledanje na problem celovite obrambe manjšine. SSK zato potrjuje svoje odklonilno stališče do znanih urbanističnih rešitev oz. načrtov, ki jih prav sedanji odbor vodi in skuša privedi do cilja.

Svoj odnos do odbora je nato SSK podala še v glasovalni izjavi, ko je prav zaradi osnovnih političnih izbir občinske uprave napovedala svoje nasprotovanje letošnjemu proračunu. Za proračun so glasovali le svetovalci DC, PSDI in PRI, proti pa vsi ostali.

OD TEDNA DO TEDNA

■ S tem, da je sv. oče Janez Pavel II. imenoval enega rezidenčnega in tri pomožne škofe, je na Madžarskem zasedenih vseh 11 škofij. V Rimu so bile te dni tudi proslave ob 50-letnici Madžarskega cerkvenega inštituta, ki se jih je udeležil med drugimi državni tajnik za verske zadeve Imre Miklos.

■ V Spaniji je na občinskih volitvah največ sedežev pripadlo demokratičnemu centru ministrskega predsednika Suarezja, tj. 29.614. Komunisti so jih osvojili 3.608, socialisti 1.220, Baski 1.329, neodvisni 14.817. Vendar je v osmih glavnih mestih, med njimi v Madridu, Barceloni in Valenciji zmaga levičarji povezavi socialistov s komunisti. Tako so v Madridu socialisti dobili 27 sedežev, komunisti 9, stranka predsednika Suarezja pa le 25. To pot je bila odstopnost na volitvah zelo velika. Znašala 40 odstotkov.

■ V Iranu se nadaljuje dvovladje Bazar-gan-Homeini. Medtem ko prvi kot predsednik vlade nasprotuje islamskim revolucionarnim sodiščem, ki za zaprtimi vrati ter na svojo roko izrekajo smrtno obsodbo in jih izvršujejo, pa Homeini ta »koranska« sodišča podpira, kar vzbuja med laičnimi silami v državi odpor. Vsa svetovna javnost je bila pretresena, ko so v Teheranu konec tedna ustrelili Amir Abasa Hoveida, ki je bil pod šahom 13 let predsednik vlade. Ustanova Amnesty International se je obrnila na Varnostni svet OZN in ga pozvala, naj nekaj ukrene zoper naraščajoče smrtno obsodbe, ki so postale pogoste zlasti v 12 državah. Razen Irana so omenjene med drugimi Pakistan, Mozambik, Južna Afrika, Nigerija, Gvatemala in El Salvador.

■ Splošno ogorčenje v svetu je povzročila usmrtnost bivšega pakistanskega predsednika vlade Ali Butta. Star je bil 51 let. Na smrt je bil obsojen 1977, češ da je dal tri leta prej ubiti svojega političnega nasprotnika Reza Kasurija, kar je Butto vedno zanimal. Butto je bil voditelj Ljudske stranke, ki je marca 1977 prepričljivo zmaga. Pri tem ga je opozicija obtožila, da je volitve zrežiral v korist svoje stranke. Prišlo je do nemirov, v katere je posegla vojska in Butta odstavila. Butto je bil naprednih pogledov in je skušal socialno dvigniti zlasti nižje sloje, zaradi česar se je zameril imovitim krogom. Mnogi menijo, da je njegova usmrtnost posledica tega sovraštva.

UTRIP CERKVE

Molitveni dan za duhovne poklice

Za 16. molitveni dan za duhovne poklice, ki bo v nedeljo 6. maja, je sv. oče že 6. januarja poslal posebno pismo škofom in vsem vernikom. Pismo je razdeljeno na tri dele: prvi govori o potrebi molitve za poklice, v drugem spodbuja škofe, naj čim bolj skrbijo za duhovniške in redovniške poklice, v tretjem pa vabi mlade, naj se radi odzovejo božjemu klicu.

Pomislimo nekoliko, kako bi tudi mi počeli svojo skrb za poklice in kaj bi lahko še naredili za te poklice, zlasti kako bi pomnožili svoje molitve.

Združeni s Kristusom

Sv. oče je za letošnji veliki četrtek naslovil posebno pismo škofom vsega sveta. V pismu govori o duhovništvu. Drugo pismo pa je naslovil duhovnikom in jim razlaga, da je duhovnik Kristusov dar krščanskemu občestvu. To pismo ima 11 poglavij. Sv. oče zelo poudarja zvestobo poklicu.

■ Novi predsednik konference latinsko-ameriških škofov (CELAM) je postal njen dosedanji tajnik Alfonso Lopez Trujillo, nadškof v Medellinu v Kolumbiji. Na predsedniškem mestu bo nasledil kardinala Lorscheiderja iz Brazilije.

Bazovica

10. aprila smo se poslovili od drage in priljubljene Zore Race vd. Preselj, narodno in krščansko zavedne žene. Prišla je v Bazovico iz Rodika in se tu poročila z Andrejem Presljem, lastnikom gostilne »Pri pošti«. Po moževi smrti leta 1944 je sama odlično vodila to znano gostilno.

Pogreba se je udeležilo veliko število ljudi, ki so pokojnico visoko cenili. Pri maši je pel cerkveni pevski zbor od Novega sv. Antona, izven cerkve in na pokopališču pa moški zbor iz Divače. Zupnijska skupnost izraža vsem žalujočim iskreno sožalje, pokojni Zori pa želi večno plačilo v nebesih.

Maša za pokojno bo v torko po veliki noči ob 19. uri v bazoviški cerkvi.

Koroške volitve: Zaupanje v lastno moč!

Slovenske liste po občinah na Koroškem so se obdržale. V 19 občinah, kjer so nastopile že leta 1973, so dosegle enako število občinskih mest, dasi so izgubile po enega zastopnika v Pliberku (od prejšnjih 7) in v Skocijanu (od prejšnjih 3), pridobile pa po enega v Hodišah (prej 1) in Selah (prej 4).

V novih š

Velika noč v umetnosti

»Vstala je narava ter se giblje živa!«
Pričujoča pesniška misel samosvojega Simona Jenka odpre novo stran obsirne in skrivnostne knjige, ki pripoveduje o Kristusovem vstajenju, ki je istočasno bivanjsko važno prenovljenje človeškega rodu.

Saj se tudi mi zelo radi najprej spomnimo na pomladansko prelepo velikonočno prirodno podobo, ki se le z majhnimi spremembami ponavlja leto za letom. Otroci doraščajo, leta tečejo, časi se spreminjajo, isti pa ostaja velikonočni čas. Pomladno sonce razlije vsako leto svoj topli velikonočni blagoslov na polja in bregove, na nizke, pravkar ozelenele trate, iz katerih kukajo prvi zvončki, trobentice, vijolice, bela nežna očesca marjetic.

POSEBNO VSTAJENJSKO POČUTJE

Ni čudno, da so slovenski, nemški in evropski pesniki in pisatelji radi opevali prav tisto, kar bi mogli imenovati vstajenjsko razpoložbeno občutje, popolnoma svojevrstno in povezano le s prazniškom velike noči. Praznični mir velike noči plava nad polji in gozdovi. Predpomlad je v deželi: Prve čebele se, kot je zapisal Joža Vombegar v noveli »Velikonočni žegen«, z uspravajočim brenčanjem pozibavajo nad cvetjem.

Naš spomin prodira dalje, šumi skozi vrhove smrek, sredi naših polj in gozdov, dotika se slovesnega brnenja zvonov, ki pojejo pesem vstajenja. Spomin vidi ljudi, praznično oblečene, kako vro iz neznanke vaše cerkve. Zvonovi pritrukujejo in v ljudeh je pobožno veselje in neka tiha, a globinska srčca, kot da bi jo narisal korški slikar starih slovenskih ženic Werner Berg.

Velikonočna procesija je eden poglobitvenih motivov, ki so vedno znova zaposlili slikarje, tudi pesnike in pisatelje. Oko vidi beli baldahin, kako se slovesno pomika čez pravkar ozelenelo polje — in sredi sončnih žarkov se bliska zlata monštranca v župnikovih rokah. Procesija se vije čez polja in dan je poln svežega zelenja in svežega petja, ki kipi kot blagi vonj kadila v nebo!

V lahno predpomladno meglico, skozi katero sije sonce kot skozi steklo, je odet predpomladni velikonočni dan.

»Vstala je narava ter se giblje živa!«
Velikonočna misel se ne more ustaviti ob prijaznih in iskrih spominih na prve cvetoče zelenice, na pirhe in butarice, cvetje in procesijo, na pritrukanje velikonočnih zvonov. Čeprav je srečen, da more še enkrat zaobjeti vso enkratno in veliko naravo, sredi katere, kot poje pesnik, »kamenje budi se in občutke moje za mano čuti, za mano glasne pesmi poje,« hiti spomin naprej, hiti tja, kjer se razodeva enkratni pomen in enkratna usodnost v pravem pomenu besede »velike« noči.

TOLSTOJEVO »VSTAJENJE«

Pomembni ruski pisatelj Lev Tolstoj je v romanu »Vstajenje« na globinski in izviren način prikazal tisto, kar bi mogli imenovati osnovni dogodek velike noči. »Kristus je vstal,« pripoveduje globinsko sporočilo, ki je preprosto in težavno obenem.

Vstajenje je po Levu Tolstoju osnovno sporočilo o učlovečenem človeškem življenju. To vstajenje je bivanjska Kristusova resnica, ki je istočasno resnica človeškega rodu. To vstajenje ni prav nič abstraktno, mistično, nedoumljivo, onstran groba. Temveč naše, tako rekoč iz mesa in krvi. Vstajenje pripoveduje, da duhovno načelo premaga človekovo telesnost. Človek se, kot ugotavlja Lev Tolstoj, »dematerializira«, odduhovi, odvzre navlako barbarsko-živalskega in začuti, da je vstal v duhovne oblike bivanja.

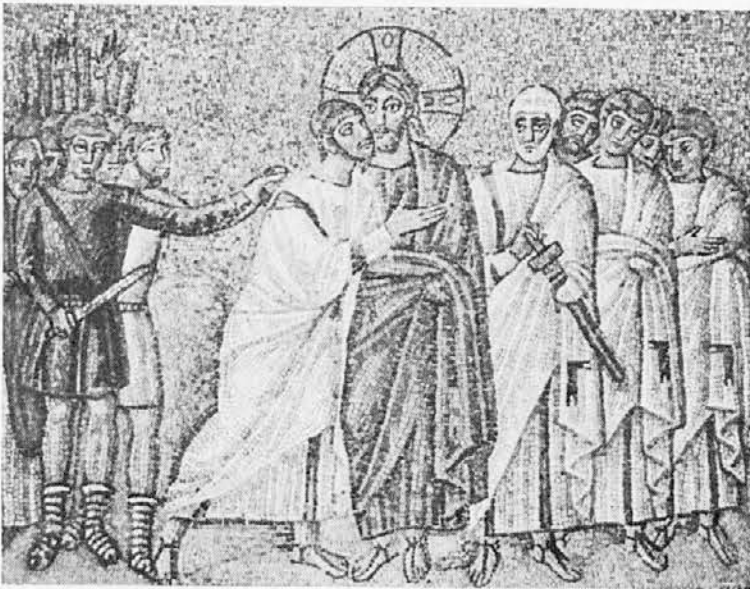
Zato v Tolstojevem romanu »Vstajenje« glavna oseba dela Nehljudov doživi pretres duhovnega očiščenja, iz katerega vstane v prenovljeno, duhovno jasno, moralno zrelo in socialno utemeljeno človeško življenje.

Tako za Tolstoj kot tudi za Dostojevskega zraste resnično v Kristusu vstali oduhovljeni človek iz tako imenovane sodobne duhovne krize in očiščevalno polno življenje. Vstajenje je tudi za umetnika tišči vrh, do katerega je prispel osveščeni človek po zakonih lastne metafizike, lastnega razpona med peklom in nebom.

MOČ VELIKE NOČI

Mnogi so občutili svojevrstno usodnost in svojevrstno nezlomljivo moč velike noči. Antični kipar Fida je uzrl spodaj barbarski nered in odsotnost vsakršne mere, medtem ko se mu je zgoraj razodela absolutna pravilnost oblik in božanski sijaj, ki lije iz njih.

Sloviti italijanski slikar fra Angelico je

Judežev poljub. Mozaik iz cerkve sv. Apolinarija v Raveni

občutil spodaj mračno globino prirode brez milosti, medtem ko je v božjem vstajenju spoznal svetli vrh plačila in rešitve.

Michelangelu je spodaj kaotična zmešanja materija v spanju, a vstajenjski božji vrh združuje vse elemente v večno harmonijo.

Pri Beethovnu obstoji na dnu nemorala, zloba in razočaranje, medtem ko šele vstajenje podari ljubezen in radost.

Delacroix vidi na dnu nedinamičnost, medtem ko predstavlja vstajenjski vrh pollet vseh sil.

Vsak človek je razpet na križu — med dnem in vrhom. Odlično je prodrli prav naš Prešeren v »Krstu pri Savici« v smisel človekovega darovanja in samožrtvovanja in tudi Cankar se je boleče boril za odrešitev in v daljavah zaslutil topli vstajenjski dan.

Posebno usodno pa se je z očiščevalnim trpljenjem in odrešujočim vstajenjem soočil veliki ruski pisatelj Fedor Dostojevski. Sam preganjan od božjosti in drugih bolečin se je v romanu »Bratje Karamazovi« prikopal do resnice, ki jo razodeva na smrt bolni deček Kolja Krasotkin: »Trpljenje je iskanje življenja in otroci so bodoče, boljše, vstalo človeštvo.«

Aleksander Solženicyn je eden velikih nadaljevalcev ruske moralistično-religiozne pisateljske tradicije. V noveli »Velikonočna procesija« zadene žebelj v glavo. Na veliko noč 10. aprila 1966 napisana groteska o pobesnelih izzičavih, ki v patriarhijski cerkvi v Predkliniku pol stoletja po Revoluciji »sramote patriarha vse Rusije« in njegovo spremstvo, govori o poptepnem, a vseeno vstalem Kristusu, ki se zavozlja v neusmiljeno Solženicynovo vprašanje: »Ti milijoni, ki smo jih vzgojili in izlikali — kaj bo iz njih? Nekega dne bodo padli po nas kot gora in nas vse pokopali podse.«

VELIKONOČNO VESELJE

Iz slovenske — in tudi nemške litera-

ture vsekakor vstaja umirjenejša podoba velike noči. Spomin se vrača k preprosti cerkvi sredi ozelenelih polj in livad. Nihče ne more zadušiti skritega veselja v dušah vernih in upajočih. Zvonovi slovesno pritrukujejo.

Kristus je vstal, aleluja!

Angeli božji so odvalili velikanske kamne, ki so ležali na njegovem prebdenem srcu. Aleluja se razlega kot močan grom iz vseh nebes. Nebeška slepeča svetloba sije na pokrajino, ki se je spremenila sredi vstajenja. Kristus stoji nadnaradno velik, v belem oblaku, sredi sveta, kot ga je naslikal slikar. V levici nosi zlati prapor, medtem ko se mu desnica dviga v blagoslov.

»Aleluja! Aleluja, ker je zakraljeval naš Gospod Bog Vsemogočni! Veselimo se in dajmo mu čast, zakaj prišla je svatba Jagnjetova!«

Lev Detela

LEV DETELA se je rodil 1939 v Mariboru. Od 1960 živi v Avstriji, ta čas kot sodelavec mednarodnih časopisov, revij in radijskih postaj ter kot svobodni pisatelj na Dunaju. Lev Detela je napisal dvanajst slovenskih leposlovnih knjig (proza, pesmi, drama, eseji in razmišljanja), s katerimi je v našo literaturo vnesel nekatere nove literarne in miselne načine. Za svoje slovensko literarno delo je leta 1970 prejel tržaško literarno nagrado »Vstajenje«. Znan je tudi kot avtor danes vidnih esejističnih radijskih oddaj: »Povojna literatura v nemškem jeziku« (radio Deutsche Welle v Kölnu), »Slovenska povojna lirika« (v njej je predstavil tudi slovenske koroške lirike Hartmanovo, Kuchlinga, Polanška, Kokota in Januša; radio Trst A), »Slovenski pesniki in pisatelji« (radio Celovec). Za radijske postaje je priredil številne književne in esejistične recenzijske ter jubilejne oddaje ter napisal praznična razmišljanja. Številne literarne eseje je objavil v tržaški reviji »Most« ter v buenosaireski reviji »Meddobje«. Zanimivo je, da Lev Detela piše tudi v nemškem jeziku. Do sedaj je tu objavil štiri leposlovna dela, za katere je prejel številna priznanja, nagrade in literarne stipendije. V Ameriki izide izbor njegove poezije (skupaj z izborom poezije Milene Merlak, Detelove žene).

MILENA MERLAK

Večna luč vstajenja

Dolgo smo sami sedeli v smrtni senci,
Bila je zima; zamrznjeni so bili svetli studenci.
Bili smo naveličani trpljenja, naveličani življenja.
Živelimo smo, kot da ni milosti ne odrešenja.

Preveč smo bili slepi za božje stvari
in božje besede nismo mogli razumeti,
a danes nam velikonočni zvon zvoni
in večna luč vstajenja nam sveti.

Z Jezusom tudi naša vera vstaja iz groba,
pomlajeni svet obliva velika svetloba.
Polni upanja gledamo v Odrešenikovo srce:
vstalo je od mrtvih, odprlo je nebo za vse.

Notranjost župnijske cerkve v Ukvi

ŽUPNIJSKI PASTORALNI SVETI

Župnijski pastoralni sveti so izrazito nova, posebej poudarjena zamisel drugega vatikanskega koncila v skladu s pravilnim pojmovanjem Cerkve, ki je božje ljudstvo, soodgovorno za rast božjega kraljestva.

Župnijski pastoralni sveti pa so izrazito nova koncilna zamisel tudi zato, ker mora biti vse delo v župnijskih svetih postavljeno na temelje, ki jih je poudarila Cerkev na koncilu, zlasti v konstituciji o Cerkvi in v odloku o laškem apostolatu.

Vse delo v župnijskih svetih izhaja iz zapovedi ljubezni, ki sili člane župnijskih svetov, da delajo za božjo slavo tako, da pride božje kraljestvo k vsem ljudem v župniji. Obenem si postavljajo kot osnovno vodilo tisto, kar uči koncil, da je namreč Kristus vir in počelo vsakega apostolata in da je uspešnost apostolata odvisna od njihove življenjske povezave s Kristusom. Članom svetov je tuj vsak poznanjeni aktivizem in zaupanje v zgolj človeške sile.

Da bodo župnijski sveti res uspešno delovali, morajo njihovi člani čutiti soodgovornost za Cerkev in živeti iz Jezusovih besed: »Kdor ostane v meni in jaz v njem, ta rodi obilo sadu; zakaj brez mene ne more ničesar storiti.«

Ob štiridesetletnici smrti škofa Gnidovca Skrb zdravih za bolne

Letos se spominjamo 40-letnice smrti velikega slovenskega škofa dr. Janeza Franca Gnidovca. Umrli je v ljubljanskem »Leonišču« na prvi petek v februarju 1939.

PRVI ŠKOF SKOPSKE ŠKOFIJE

Leta 1914 je kraljevina Srbija sklenila konkordat z Apostolskim sedežem. Po tem konkordatu se je marsikaj spremenilo. Spremenile so se meje škofij in nastale so nove. Tako tudi skopska škofija, ki je imela prej svoj sedež v Prizrenu. A poteklo je še deset let, predno so bile dokončno določene meje in škofijski sedež prenesen v Skopje. Nova skopska škofija je izgubila nekaj ozemlja, pridobila pa nova s Kosovim, Makedonijo in Sandžakom.

Za prvega skopskega škofa je bil imenovan dr. Janez Fr. Gnidovec, profesor in ravnatelj prve slovenske gimnazije v St. Vidu nad Ljubljano Kot mož izrednih sposobnosti in dobrote je začel svojo škofovsko službo.

Področje njegovega delovanja je bilo silno zanemarjeno. Prometnih zvez skoro ni bilo, poti le makadamske in nevarne zavoljo vsakdanjih ropov in umorov. Konjska vprega je lahko potnika pripeljala nekaj desetnih kilometrov do naslednjega naselja. Čez hribe pa je bilo treba pešati.

Novi škof se teh težav ni ustrašil. Pogumno je začel z obiski raztresenih župnij in vernikov, ki so sestavljali dokaj pisano družbo vseh narodnosti in veroizpovedi. Nasedli so lažnim obljubam po bogatem zaslužku in prišli na jug, kjer je bil njihov glavni delež razočaranje, poleg revščine, zapuščenosti, malarije in mrčesa. Škof je s svojo dobro besedo tolažil, svetoval ter pomagal, kolikor so mu moči in sredstva dopuščale. Vse je razdal med uboge. Zlasti pa je skrbel za njihove duše.

PRAVI EKUMENIZEM

Katoličani so živeli skupaj z mohamedanci, pravoslavci in drugimi verskimi ločninami in dobri škof je bil prvi, ki je med njimi gojil v polni meri pravi ekumenizem. Priporočal je vsem medsebojno spoštovanje in vzajemno pomoč ter tudi sam velikodušno pomagal vsem ne glede na vero in narodnost. Odločno je nastopil proti takratnemu zakonu, češ ko se dekle poroči z drugovercem, mora avtomatično sprejeti vero moža. Vera je dar božji, je naglašal, in katoličana veže do smrti.

ZASČITNIK UBOGIH IN OGROZENIH

Velike težave so nastale v škofiji z novo agrarno reformo. Prej cvetoča poljedelska podjetja, ki so prehranjevala številne družine, so bila kmetom odvzeta in dodeljena nepraktičnim obdelovalcem. Škof je posredoval za obubožane kmete, nastopil pot do visokih oblasti, šel celo v Beograd do samega kralja. Pri tem zanj ni bilo važno, ali so bili katoličani, muslimani ali pravoslavni. Škof je vzbujal sicer pri oblasteh veliko spoštovanje, tudi obljube in zagotovila za izboljšanje položaja kmetovalcev niso izostala, a na terenu so bile vse te obljube izigrane.

To se je v vsej tragiki pokazalo ob primeru slovenskih naseljencev, ki so po prvi svetovni vojni naselili lažnim obljubam in se preselili v Jugoslavijo. Bili so to zlasti Slovenci iz Italije, naseljeni v Bistrenici ob Vardarju nedaleč od Demir kapije. S težkim srcem je gledal škof njihovo revščino in zapuščenost, ko jim kljub vsem obljubam niso dali ne šole ne cerkve.

Iste težave so bile v naselju Dušanovac blizu Dojrana, kjer so se kot koloni naselili istrski begunci. Boda in bolezni, zlasti malarija so gospodovali med madžarskimi in češkimi naseljenci v Papelištu in v Timjaniku. Isti žalostni položaj je vladal med Dalmatinci s Korčule v okolici Bitolja in Prilepa, na Ovčjem polju in Kosovem.

Problem zase so bili delavci pri gradnji železniške proge in v rudnikih. Izčrpani od dela in domotožja so premnogi prihajali do škofa, da bi jim posredoval vrnitev domov. In škof jih je tolažil ter pomagal, kolikor je mogel.

Živo je posegel v vse probleme trpečega ljudstva, se boril za pravice makedonskih vzhodnih katoličanov v okolici Gevgelije, katerim niso oblasti kljub neštetim prošnjam dovolile katoliškega duhovnika. Prav zaradi teh posredovanj pri oblasteh je škof Gnidovec doživel veliko ponižanj in obrekovanj, a kljub temu ni nikdar klonil pred nasiljem in težavami, četudi vidnih uspehov ni dosegel.

KARITATIVNA DEJAVNOST

Ko je leta 1934, prisiljen od državnih in cerkvenih oblasti, preselil sedež škofije iz Prizrena v Skopje, je bila njegova prva skrb, ne kako bi sebi pripravil udobno

stanovanje, temveč kako bi siromašnim otrokom dal primeren dom, hrano in izobrazbo. Beračil je od ustanove do ustanove, nato od hiše do hiše, da bi za te sirote odprl primeren zavod. Posrečilo se mu je, da je končno ustanovil Zavod sv. Jožefa in sprejel vanj 20 najpotrebnejših sirot. Pod skrbno nego sester usmiljenk, ki so se velikodušno in brezplačno ponudile za oskrbo te dece, so otroci telesno in duševno tako napredovali, da so se učitelji v šolah zanje potegovali in jih stavili za vzgled vsem.

Organiziral je dobredelni odsek katoliških žena, ki so imele na skrbi bolnike in obubožane. Kolikim so te dobre žene pomagale, koliko solz osušile!

Zelo boleč problem za dobrega škofa je bila trgovina z belim blagom, ki je nezakonito in podtalno zelo cvetela. Brezvestni agenti so uboga dekleta z najslajšimi obljubami zvalili od vsespovsod, jih nato nesramno izkoristili ter jih izčrpane in bolne pognali na cesto, ko jim niso več služile.

Škof je skušal najti razumevanje pri državnih oblasteh, da bi to podlo izkoriščanje preprečili. Hvalili so njegovo velikodušnost in plemenitost, praktične pomoči pa ni bilo od nikoder. Zatekel se je zato k usmiljenkam in skupno so osnovali center ter ga poimenovali Dom sv. Marte. Tu so našla zatočišče dobra dekleta, ki so prihajala v mesto za zaslužkom, pa tudi izkoriščena in bolna. Premnoge so tako rešili samomora ali drugih nesreč. Gospodarji so radi jemali v službo dekleta iz Doma sv. Marte, saj so se nanje lahko

zanesli. Za dekleta, ki so bile v glavnem hišne pomočnice, je ustanovil Marijino kongregacijo, ki je skrbela za njihovo duhovno rast in tudi za razvedrilo ob prostem času.

Posebno poglavje v njegovem pastoralnem delovanju je bila skrb za tajne katoličane laramane, raztresene po gorovju Karadaka (skopske Črne gore) in Krvosarja. Samo duša, prežeta z vseobsegajočo Kristusovo ljubeznijo, je bila zmožna tako tvegane in naporne apostolate.

KANDIDAT ZA SVETNIKA

Mnogo se je od Gnidovčeve smrti spremenilo v svetu in v Cerkvi. Ob bombardiranju Skopja v drugi svetovni vojni je bilo marsikaj uničenega. Tako je zgorel tudi škofijski arhiv z vsemi dragocenimi podatki o delovanju umrlega škofa.

Njegov spomin med verniki pa ni zbledel. Ni dvoma, da so plod njegovih žrtev in molitev številni duhovniški poklici v skopsko-prizrenski škofiji. Ni mu bilo dano, da bi doživel to cvetočo pomlad novih poklicev, prav kakor se večkrat dogaja v sv. Cerkvi: eden seje, drugi pa žanje.

Ob njegovi smrti je bilo splošno mnenje: umrl je »svetac« — božji človek. To mnenje ni še umrlo, ampak se že skozi štiri desetletja vedno bolj krepi. Želja vseh, ki so ga poznali je, da bi Cerkev priznala njegova herojska dela, veličino njegovega žrtvovanega življenja in ga poveljčala v svetel zgled ne samo duhovnikom, temveč vsemu božjemu ljudstvu.

(Po »Blagovesti« priredila Z. P.)

MILENA MERLAK

V tolažbo Križanemu in vsem mučenim in trpečim

*Veliki petek je in ti na križu visiš,
svet se mračni, nebo se temni in ti molčiš,
a kmalu boš k Očetu zadnjič zavpil,
kmalu bo ura tri, ura tvoje smrti,
ko boš za nas vso svojo kri prelil.*

*Trdi in ostri so žebli, ki ti prebadajo dlani,
a kako neusmiljen mora biti šele človek,
ki ti jih je skozi nežno, belo kožo zabil.
Trdi in ostri žebli, ki ti prebadajo noge,
a kako krut in hud je šele plačan rabelj,
ki ti že mrtvemu še sulico zabode v srce.*

*Veliki petek je dan mučenih in trpečih,
je dan smrtno groze, je Križanega dan,
ko pod križem poklekne kristjan,
ko prosimo Boga Očeta vsi,
naj Jezus zaradi nas
tako strašno ne trpi,
naj svet postane boljši,
da mučenja na njem več ni.*

*Saj pride kmalu Velika noč, tisti veseli dan,
ko zlo in smrt sta pregnana in smo odrešeni,
ko Križani vstane iz groba, od večnega sonca obsijan.*

700 Tržačanov v Verono

Na Markovo, v sredo 25. aprila odide na romanje v Marijino cerkev v Skaiah (Madonna della Corona) pri Veroni nad 700 slovenskih Tržačanov. Od teh jih je okrog 100 z devinskega Krasa, torej iz goriške škofije.

Splošno je znano, da se po zadnjem koncilu povsod zelo poživljajo razne ljudske pobožnosti, predvsem šmarnice v maju in romanja v svete kraje, zlasti na Marijine božje poti. To so potrdili tudi rektorji romarskih svetišč iz severne Italije, ki so v začetku marca zborovali v Vidmu.

Tako je tudi nam naročal rektor veronskega svetišča v Skalah, naj naše romarje lepo duhovno pripravimo, naj pridemo do cerkve, če mogoče v procesiji, v skupni glasni molitvi in duhovni zbranosti. Ko smo mu povedali, da imamo vse to v načrtu, da bomo verjetno prepevali ob prihodu naše litanije, da bomo prinesli s seboj naš romarski križ, je bil zelo zadovoljen, čeprav nemalo presenečen nad tako velikim številom vernikov.

Naj tukaj objavimo nekaj važnejših navodil za vse naše romarje. V sredo 25. aprila odhod 14 avtobusov ob 6.30 iz vseh krajev kakor oznanjeno. Vsi pri Fortunatu vpisani vstopijo na trgu Oberdan in vsi naj prinesejo s seboj listek s številko sedeža v pullmanu. Na trgu Oberdan vstopijo tudi vsi romarji s Katinare. Vsak romar naj vzame s seboj črni plašč in malico, ker bo kosilo po 13. uri. Ker potujejo nekatere družine s svojimi avtomobili, omenimo to: od Verone smer Trento vedno po avtocesti da prvega izhoda AFI-Caprinio; tukaj vsi na deželno cesto skozi ob-

čino Caprinio do kraja Spiazzi, kjer je nad vasjo v Skalah Marijino svetišče.

Ker bo takrat komaj dober teden po veliki noči, zato ne bo problemov s spovedovanjem, saj za veliko noč prejme vsak resničen kristjan zakrament odpustanja že pred prazniki. Najlepši dogode

Misijonar Rok Gajšek poroča z Madagaskarja

Potem ko sem preživel nekaj mesecev med dragimi rojaki v domovini, sem se sredi januarja spet vrnil na Madagaskar. Veliko lažje sem doživel doma. Povsod, kamorkoli sem šel, sem bil toplo sprejet. Kjerkoli sem govoril, sem skušal predstaviti realno podobo misijonov. Ne vem, ali mi je to uspelo. Res pa je, da nisem imel namena olepšavati ali pretiravati, da bi izgledal bolj zanimiv.

Priznam, da je bilo slovo od domovine precej težko. Kljub preizkušnji, ki sem jo doživel — umrla mi je namreč mama — moram reči, da je bil Gospod zelo usmiljen z menoj. Ta nenadna ločitev mi je pomagala, da sem šel lažje nazaj na Madagaskar. Tako je Gospod »uredil« kot je bilo »Njemu všeč«. In prav je, da znamo preizkušnji življenja pravilno sprejeti.

Ko sem v četrtek 18. januarja okrog 11. ure stopil na malgaška tla, me je pozdravilo vroče sonce. Hladno zimo sem »odložil« že prej v Parizu. Ta nagla sprememba me je opozorila, kje se pravzaprav sedaj nahajam.

Ob prihodu v Ranomeno sem bil kar presenečen, ko je prišla cela gruča otrok in mi klicala dobrodoščilo v pozdrav. Občutek sem imel, da jim duhovnik le nekaj pomeni in da je v ljudeh nek premik.

Gotovo vas bo zanimalo, kako se imamo tukaj. Ostali rojaki so kar v dobri formi. Vsi skupaj pa pozorno spremljamo življenje v deželi, ki si je zadala važno nalogo: postaviti se hoče na lastne noge. Kaj takšnega uresničiti ne bo lahko. Najprej je treba za to navdušiti ljudi in jih prepričati o vrednosti njihovega napora.

Zaenkrat je še premalo prave zavzetosti tudi med tistimi, ki bi morali biti pobudniki te obnove. Večkrat se celo zgodi, da tisti na »stolčkih« izkoriščajo svoj položaj le za sebe. V vaških skupnostih pa primanjkuje možakarjev, ki bi znali navdušiti in voditi preproste ljudi. Povrh vsega je zadnje čase veliko pomanjkanje naj-

VLADIMIR KOS

BOM, BOM, BOM

Bom bore ob morju pobožal
(kot norec),
ker jutri za zoro se vrne
Velika noč
med spomin in srce.

Bom klical morje
skoz biserni dvorec,
da ribe, velike in male,
zapešejo,
kjer luči valové.

Bom ribiča s trdim obrazom
pozdravil,
čeprav le molče bo na bregu
za mrežo stal
pred potezo vetrov.

Bom srečen, brez dela, to jutro
zapravil.
Moj Jezus je, križan in mrtev,
iz groba vstal,
žalostnih blagoslov!

najnejših življenjskih potrebščin kot so: sol, sladkor, petrolej. Po drugi strani pa je vsepovsod veliko korupcije in prodaje »na črno«. Te stvari gotovo ne ustvarjajo ugodnega vzdušja med ljudmi, da bi vsi zagrabili za delo.

Kakšno naj bo naše mesto v tej situaciji? Brez dvoma si ne smemo zapirati oči pred dejanskim stanjem. Obenem se moramo zavedati, da smo tuji. Naša naloga bo predvsem: vzpodbujati ljudi, posebno tiste, ki so na odgovornejših mestih, npr. v vaških skupnostih, k večji zavzetosti in poštenosti. Tudi to bo en način evangelizacije.

Za kristjane našega misijonskega področja je tudi važno letošnje leto. Vangaindrano, naš glavni center, je obhajal 75-letnico začetka krščanstva. Glavni namen proslave je bil prebuditi kristjane, da odselej napreduje v večji meri vzamejo v svoje roke usodo svojih krščanskih skupnosti.

Ob tej priložnosti je bilo tridnevno srečanje predsednikov župnij in drugih manjših krščanskih skupnosti skupaj s škofom in duhovniki v Vaingandrano. Pregledali so dejansko stanje in kaj bo treba še narediti. Poudarek je bil: bolj intenzivno duhovno življenje, molitev po družinah, večja skrb za domače duhovniške in redovniške poklice in vloga laikov v krščanskih skupnostih.

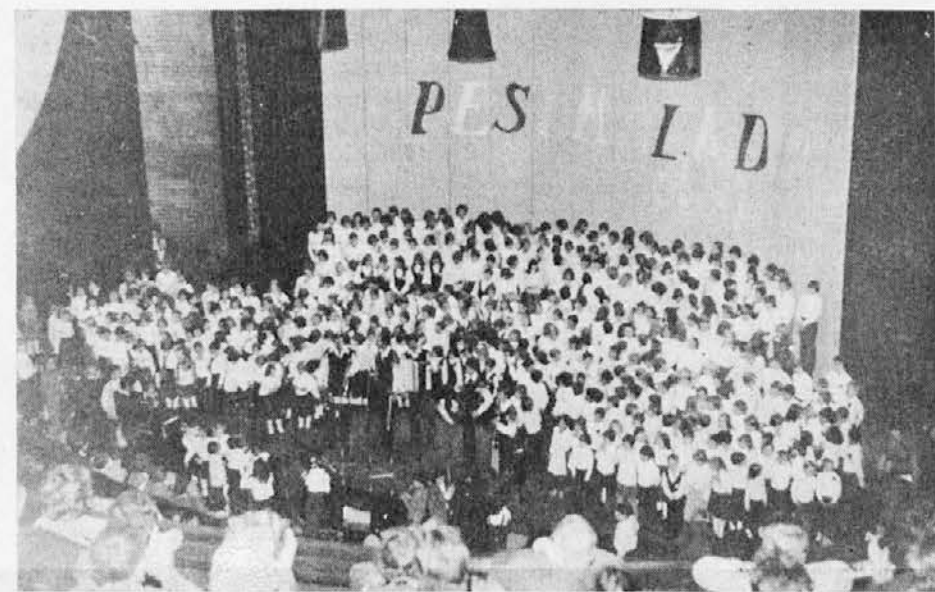
Se ena stvar nas teži: že lansko leto smo začeli uvajati v prakso sklepe škofije, da namreč vsaka posamezna postojanka sama skrbi in podpira svojega katehista. Pokazalo pa se je, da za kaj takšnega naši kri-

stjani še niso bili pripravljeni, čeprav smo jim o tem veliko govorili. Naenkrat smo se znašli v začaranem krogu: kristjani niso prevzeli nase odgovornosti; katehisti pa, že prej ne preveč vneti za delo, so sedaj skoraj popolnoma popustili.

Morali bomo najti drug primeren način, kako organizirati pomoč katehistom. Naloga, ki nas tudi čaka, je oblikovanje župnijskih svetov. Vedno bolj in bolj ugotavljamo, da brez njih ne bo pravega napredka. Laiki so potrebni še posebej tukaj v misijonskih krajih, kjer je veliko pomanjkanje poklicev.

Ko vam naštevam naše probleme in nade, vam jih priporočam v vaše molitve. Prav tako priporočam v molitev tudi vse nas, da bi zmogli izpolniti vsaj v majhni meri naše poslanstvo in biti luč ljudem, med katere smo poslani. Ob zavesti, da ste vi za nami in z nami, bomo lažje sprejemali in nosili nevšečnosti, ki so del našega življenja.

Predno zaključim, želim vsem skupaj in vsakemu posebej vesele velikonočne praznike. Naj nas skrivnost velike noči utrdi v veri, da smo resnično odrešeni in nam podeli moči, da bi sad odrešenja mogli posredovati tudi drugim, ki tega še niso bili deležni.

Nad 600 mladih pevcev je 25. marca v Kulturnem domu v Trstu ob spremljavi ansambla TAIMS nastopilo na zaključni točki revije otroških in mladinskih zborov »Pesem mladih«. Zapeli so pesem L. Šorli »Veseli ringaraja«, ki jo je uglasbil Z. Harej

Teološki tečaj v Trstu

V tem mesecu se zaključi tretji letnik teološkega tečaja, ki smo ga začeli v oktobru 1976 v Trstu v Marijinem domu, ul. Risorta 3. Letos so predavali po pet petkovih večerov: dr. Valter Dermota o katehiziki, dr. Oskar Simčič o moralki in dr. Franc Rozman o eksegezi sinoptičnih evanĝelijev, Jože Jamnik dva petka o liturgiki, dr. p. Roman Tominec OFM dva petka o cerkveni umetnosti, dr. p. Vinko Bevk O. Teut. tri petke o nekaterih vprašanjih iz cerkvenega prava, dr. Jože Prešeren en petek o funkcijah moderne župnije.

V petek 20. aprila pride iz Ljubljane stolni župnik Anton Smerkolj, ki bo predaval o škofijskih in župnijskih svetih. V času po koncilu in po tržaškem škofijskem zborovanju je za nas to vprašanje zelo važno. Zato bi bilo želeli, da bi prišli to predavanje poslušati tudi mnogi drugi, ki teološkega tečaja niso obiskovali.

Kot zaključek tečaja je za petek 27. aprila na programu tema iz konkretnega dušnega pastirstva »Skupnosti krščanskega življenja«. Te imajo za cilj globlje versko življenje in apostolsko delovanje. Govoril bo dr. Jože Prešeren.

Govorilo je na tečaju 13 predavateljev iz Ljubljane, povečini iz ljubljanske bogoslovne fakultete, dva sta prišla iz Kopra, eden je bil iz Gorice in dva sta bila iz Trsta. Vseh petkov je bilo 85 in 166 predavanj.

Obiskovalcev je bilo prvo leto precej, tudi čez 50. Vztrajali pa so do konca in delali izpite predvsem tiste slušateljce, ki se pripravljajo, da bodo kot katehistinje poučevale verouk po šolah ali tudi drugače po župnijah. Med njimi je več šolskih sester.

24. oktobra 1977 je apostolski administrator msgr. Peter Cocolin potrdil pravilnik za teološki tečaj in je imenoval dr. Angela Kosmača za voditelja tečaja.

Teološki tečaj se je začel po zasebni pobudi nekaterih duhovnikov, ker je bil nujno potreben. Na več slovenskih šolah v tržaški škofiji duhovniki ne morejo več poučevati verouka, ker imajo več kot 65 let. Zdej tam učijo šolske sestre. Položaj se bo še poslabšal, ker pri nas ni duhovni-

Dezinformirano informiranje lista „Il Meridiano“

V zadnjem času mnogi ugotavljajo, da je italijanska javnost skoro povsem neobveščena o zahtevah in organiziranem življenju slovenske manjšine. Zato je malo pripadnikov večinskega naroda, ki bi imeli jaseen pregled o idejni in organizirani razvejanosti naše narodnostne skupnosti, čeprav prinašajo včasih nekatere publikacije informativne prispevke o Slovencih, a so na žalost premalo razširjene, da bi lahko napolnile vrzel na tem področju informiranja.

Od časa do časa drobnjakarsko kaj poroča tehnik »Il Meridiano di Trieste«, ki je precej blizu krogom Krščanske demokracije. Vendar sami italijanski bralci ugotavljajo, da so ti doprinosi bolj folklorne narave v zvezi z raznimi osmicami in dobrimi gostilnami v tržaški okolici in na Krasu in ne gredo v bistvo odnosov med Slovenci in Italijani v naših krajih. Tako je vprašljivo, koliko takšni folklorni opisi prispevajo k resničnemu in enakopravnemu medsebojnemu spoznavanju na osnovi objektivnih informacij o kulturni, politični in gospodarski stvarnosti naše manjšine.

V eni zadnjih števil (30. marca 1979) se je ta list obširno razpisal o napovedanem obćnem zboru SKGZ z navajanjem vćlanjenih organizacij od »Primorskega dnevnika« do Zavarovalnice goveje živine, in pri tem vse skupaj istoveti s celotno slo-

vensko manjšino. Kaj uredniki »Il Meridiano« s takšnim folklorno-pavšalnim pisanjem zasledujejo, lahko samo ugibamo, vendar se ne moremo znebiti vtisa, da bi hoteli pred očmi italijanske javnosti privilegirati doloćen del kulturnih in gospodarskih organizacij (ki jih vzdržuje SKGZ) pred drugimi, ki so nazorsko ali drugače opredeljene, vsekakor bližje krščanskemu naziranjju, h kateremu se sami izdajateljji »Il Meridiano« načelno prištevaajo!

Morda se bo kdo vprašal, čemu to dela omenjeni tehnik? Spet se vsiljuje odgovor, da najbrž to, ker so organizacije v sklopu SKGZ protiutež drugim nič manj masovnim in pomembnim organizacijam v okviru SSO (Sveta slovenskih organizacij), ki zagovarjajo samostojno nastopanje Slovencev v zamejstvu ne samo na prosvetnem, temveč tudi na političnem področju.

Da omenjeni list tako enostransko prikazuje slovenske organizacije, ni prvič. Že enkrat prej je objavil vrsto slik o pevskih zbiorih, a je popolnoma prezrl tiste, ki delujejo v okviru Zveze cerkvenih pevskih zborov.

Zanimivo je tudi ugotavljati, da isti list povsem ignorira prisotnost in pobude samostojne slovenske politične stranke (Slovenske skupnosti), zlasti v času volitev, ki je nedvomno nosilec političnih interesov manjšine in prvi osebi.

Višek v takšnem enostranskem in tendencioznem poroćanju, ki meji že na kulturno plitkost avtorja, je »Il Meridiano« dosegel s trditvijo, da SKGZ združuje marksiste in katolićane ter liberalce (»...Si ritrovano nella 'Zveza' marxisti, titoisti, cattolici democratici, socialisti e liberali« [sic!]) in to z neprikritim zadošćenjem. Človek se sprašuje ali gre za žurnalistični primitivizem ali za namerno netočno prikazovanje razmer v okviru slovenske manjšine. To je ravno tako, kot če bi kak slovenski list pisal, da Krščanska demokracija v Trstu oziroma v naši deželi povezuje vse Italijane od katolićanov do komunistov in liberalcev.

S takšnim pisanjem časnikarji pri »Il Meridiano« delujejo kot politični propagandisti. Š. t.

VELIKI PETEK

Utihišli so kladiva udarci,
v nebo hebrejsko trdi križ štrli,
na njem Bog-človek raztepen visi,
molčé zro vanj otroci, žene, starci.

A porogljivci niso se umirili:
»Naj stopi s križa, si pomaga sam,
če hoće biti on Mesija nam —
s tem čudom bomo se zadovoljili...«

A On molči... Glej, sonce potemneva,
vsebolj temno postaja... Klic: »Eli,
Eli — že moje ugašajo oči...«
nad množico osuplo podrhteja.

»Bo čudež? Živ je Jezus Nazareški,
čeprav pribit na les. Naj reče zdaj
besedo — vse lepo bo kot tedaj,
ko je umiril vihar Genezareški...«

Ni stopil s križa... Mrtva pade glava...
Z otroki žalostne beže žene,
prećudna groza polni jim srce,
tesnoba smrti nad vsem svetom plava...

Meridiano« niso mogli nuditi tržaški italijanski javnosti bolj dezinformirane slike o organiziranem delovanju slovenske manjšine in to v škodo tako potrebne objek-

Marijina družba v ul. Risorta

V nedeljo 1. aprila nas je obiskal lazarist Lado Lenček iz Argentine. Vemo, da je on duša vsega slovenskega misijonskega delovanja v zamejstvu. Vsa poveljna leta vzdržuje zvezo z vsemi slovenskimi misijonarji in misijonarkami po svetu in jim pošilja pomoć od letne nabirke dalje. Zdej se je odločil, da jih osebno obišće. Lani je odšel v dežele Daljnega vzhoda: v Indijo, Pakistan, Tajsko, Indonezijo, Hongkong, Formozo, Japonsko. Pokazal je lepe diapozitive in film, ki ga je ob tej priložnosti posnel.

Dvorana je bila polna, kar je bilo primerno za tako važno zadevo. Slike in film bi lahko pokazal zlasti naši mladiní po šolah, ker ne gre samo za oznanjevanje evanĝelija, ampak tudi za pomembno kulturno, zdravstveno, gospodarsko in socialno delovanje.

Na cvetno nedeljo 8. aprila je naš cerkveni zbor od Novega sv. Antona pod vodstvom požrtvovalnega Edija zapel celo vrsto izbranih postnih pesmi v naši dvorani. Koncert naj bi ustvaril notranjo ubranost za veliki teden, ko se spominjamo naj-

globljih skrivnosti našega odrešenja. K temu razpoloženju je prispevala tudi dobra razlaga pesmi, ki so jih zapeli.

Na belo nedeljo 22. aprila bo g. Vinko Zaletel s Koroške pokazal v naši dvorani diapozitive o Poljski. Mnogi bodo letos romali v to deželo. Vsi ti naj pridejo poslušati predavanje in gledat zanimive slike.

V sredo 25. aprila bomo v našem domu začeli s štiridnevno duhovno obnovo, ki jo bo vodil salezijanski duhovnik dr. Janez Jenko. Vabimo članice Marijine družbe, pa tudi vse druge žene in dekleta. V teh časih pri nas ni dosti dobrih govorov o globljem verskem življenju. Zato pričakujemo, da bodo dekleta in žene izrabile to izredno priložnost in bodo prišle predavanju poslušati. Začetek duhovne obnove bo v sredo 25. aprila ob 17.30 v kapeli v Marijinem domu. Potem bodo v četrtek, petek in soboto (od 26. do 27. aprila) zjutraj govori v kapeli ob 7. uri, popoldne pa v dvorani ob 17.30. V nedeljo 29. aprila bo skupna maša pri Novem sv. Antonu ob 8. uri zjutraj in zaključek v Marijinem domu ob 17.30.

tivne informacije pri pripadnikih večinskega naroda glede Slovencev.

Zdi se namreč, da »Il Meridiano« noće videti tudi druge strani medalje (slovenske narodnostne skupnosti v Italiji), ki se ne idejno ne organizacijsko ne istoveti z aparatom SKGZ. To sprenevedanje je enako tistemu, ki ga je zakrivilo glasilo Liste za Trst »La voce libera« in za njo Lega Nazionale in razne privatne radijske in televizijske postaje in časopisi (med temi tudi »Il Piccolo«), ki vodijo kampanjo proti globalni zaščiti Slovencev zgolj na pavšalnem prikazovanju nekaterih členov zakonskega osnutka PCI.

Če takšno zmedo namerno povzročajo listi in krogi, ki so Slovencem nenaklonjeni, je razumljivo, ni pa opravićljivo za časopis, ki se v isti sapi prikazuje kot naklonjenega Slovencem. Čui prodest (komu koristi) takšno pisanje?

Vztrajno delo pogoj za uspeh

Take besede bi lahko uporabili za dvakratni nastop mešanega zbora Lojze Bratuž na letošnji reviji Primorska poje. Letos je na enajstih prireditvah, ki so bile v Miljah, Postojni, Gorici, Divači, Ajdovščini, Kobaridu, Braniku, Proseku, Kopru, Čedadu in v Trstu nastopilo 111 zborov. Zbor Lojze Bratuž je nastopil v Kulturnem domu v Kobaridu 17. marca. Ta je bil peti nastop zbora na reviji Primorska poje (1971 v Kopru, 1972 v Tolminu, 1974 v Trstu, 1977 v Kopru).

Zbor Lojze Bratuž je pod vodstvom dir. Stanka Jericija zapel tri pesmi: J. des Pres: Hille regrets, P. Kernjak: Gorjanska serenada in P. Merkúja Čiči, nana, Marićica.

Nastop v Kobaridu je ostal pevcem v najlepšem spominu. Večer je odlikoval izredno topel sprejem, disciplinirana publika, prijazna dvorana in sploh tista toplina in domaćnost, ki jo navadno pogrešamo na takih prireditvah. Res lepa hvala prijateljem iz Kobarida.

O uspehu zbora Lojze Bratuž pa je priznani glasbeni kritik Ivan Silić takole zapisal (Primorski dnevnik 25. marca): »Splošno povprečje sta seveda dvignila mešani zbor iz Gorice, ki je do sedaj tudi najboljši zbor na revijah... Prvega odlikujejo izbrani, toplo obarvani ženski glasovi, ki se sicer z manj številnimi moškimi združujejo v precej izravnano glasovno ravnotežje in ubranost. Na vokalnem področju je bilo precej storjenega in doseženega. Tudi kar zadeva interpretacije, ne bi imeli bistvenih pripomb, zlasti je bila plastićno izoblikovana Merkujeva Čiči, nana, Marićica. Zbor odlikuje tudi dobra izgovorjava.«

Tako je bil zbor izbran tudi za jubilejni koncert v Kulturnem domu v Trstu 31. marca. G. Alenka Saksida, ki je zelo lepo povezovala posamezne toćke, je občinstvu prikazala naš zbor kot vrednega, da nosi ime po buditelju, učitelju, skladatelju in žrtvi fašizma Lojzetu Bratužu. Rekla je, da je ta skupina pevskega tela, ki stremi po kvalitetnejši glasbi.

Veseli smo, da je vsaj včasih poplaćan trud našega dela, ki večkrat ne pokaže hitrih uspehov, ima pa neoporećne zasluge pri vzgoji in dojemanju pevske kulture. Posebno pozitivno je, da je zbor sestavljen iz večine mladih pevcev. Za tiste, ki si ne morejo predstavljati, kako potekajo pevske vaje naj povem, da posvetimo vsakokrat nekaj časa dihalnim vajam, oblikovanju glasu, vaji posameznih glasovnih skupin in nato skupnim vajam. Za vse to skrbi naš dirigent in umetniški vodja Stanko Jericijo, ki z vso požrtvovalnostjo vadi zbor že več kot deset let.

Profesorju in predsednici zbora Franki Zgavec najlepša hvala. - Pevec

Krajepisni slovar

Uradno imenovan »Dizionario toponomastico Friuli-Venezia Giulia«, po naše: slovar krajevnih imen za Furlanijo in Primorsko (ital. del). Sestavil Giovanni Frau, eden vidnejših furlanskih zgodovinarjev.

Slovar je na mnogih mestih nedosleden in pogrešen, dasi je treba ugotoviti dobro voljo sestavljalca po upoštevanju tudi slovenskega pomenoslovja. Toda prof. Frau očitno ne pozna slovenščine, zato uporablja Pletersnikov slovar, kar pa še zdaleč ne zadostuje, saj prav izrazje iz topisja v tem slovarju še zdaleč ni popolno. Pri topisju se lahko v veliki meri naslonimo na spise dr. Henrika Tuma, njegovo imenoslovje Julijskih Alp in toliko člankov po starih Planinskih vestnikih. Nadalje na prof. Badjura Ljudsko geografijo, članke Viktorja Volka o Kanalski dolini tam okoli leta štiri- ali petinpetdeset v Planinskih vestnikih ter mogoče Zorka Jelinčiča prav tam in prav tisti čas.

Bežen pregled na nekaj tipičnih primerih nam pokaže naslednje: Pogosto ne navaja slovenskih imen: za Trbiž npr. trdi, da je iz galskega (keltskega) »trvos« (ital. toro, torej: bik). Povzeto iz Toponomastice veneta od Olivierija.

Moral bi seveda upoštevati tudi slovensko poreklo kraja in sicer na podlagi glagola »trebiti«, od česar pridejo »trbiži« in »trebeži« v pomenu: otrebljen svet. Ta razlaga pa je seveda verjetnejša in zanesljivejša od kakih keltskih bikov. In dvomno je celo, če so Kelti na teh območjih sploh bivali kot kmečki naseljenci.

Podobna neumnost se zgodi seveda s Trebčami nad Trstom; pač pa upošteva glagol »trebiti« pri beneškem Tarbiju.

Za Trst ugotavlja, da je venetskega porekla in da je zanj predrimsko ime »tergo(o)«, kar da pomeni: mercato. Povzeto iz A. Prosdocini, La lingua veneta. Tu pridemo spet na stare ugotovitve, ki kažejo, da so predrimski Veneti govorili jezik, menda prav iz staroslovenske oz. indoevropske jezikovne družine. Oddto toliko »slovenskih« imen po Italiji, kjer Slovencev menda nikoli ni bilo. Slovenski jezik sega s svojo korenino namreč daleč v indoevropsko davnino. In pomen kraja Ronki moramo tako razvozlati prav s slovenskim pomenom besede: ronek, obronek. Pa naj gre pri tem že za novejši slovensko ali pa še za staro venetsko ime. Vidimo torej, kako velik pomen ima slovenski jezik za razvozlanje starodavnih pomenov!

Prof. Frau trdi nadalje po nerodnem, da imajo Ukve svoje ime od slovenskega: ukati (»far rumore«), kar je seveda zgrešeno. Grado (Gradež) mu pomeni pristanišče, iz nizke latinščine. Kaj pa, če je kraj bil spočetka tudi venetski in je (podobno kot pri Trstu) pomen razviden prav iz slovenščine, s pomenom: grad, utrjeno mesto?

Seveda prof. Frau ni nerazpoložen proti slovenskemu jeziku, toda k takemu delu bi moral pritegniti kakšnega slovenskega izvedenca. Seveda tudi pri njega izbiri ne bi bilo tako lahko. V Ljubljani npr. še vedno velja gledanje, da je slovenščina manjvredna od italijanščine ali nemščine in zato naivno prepisujejo trditve iz časov nacionalizma, namesto da bi jih samostojno raziskali. Slovenske slovnice nosijo tako trditve o »izposojenkah«, ki sploh ne držijo. Slovenci da smo svojo »hišo« prevzeli od nem. Haus. Poprej naj bi hiše ne poznali in imeli menda le »slovansko« koč. (Saj je vendar v drugih slovanskih jezikih le »kuća« v raznih oblikah!)

Za slovensko besedo »manjkat« zatrjuje slovenski jezični dohtarji, da prihaja iz italijanske: mancare (tudi v slovenski slovnici). Po tej logiki Slovincem prej ni nič manjkalo, dokler nismo prišli v stik z Italijani? Nesmisel je očiten.

Primerjava z ogrskim jezikom pa nam poleg tega kaže kot nekaj živ spomenik, na kakšni ravni omike oz. kulture so bili Slovenci v 9. stoletju, ko so Madžari zasedli Spodnjo Panonijo. Ne samo kmečko besedje, ampak tudi družbeno: kot ispán (župan), vajda (vojvoda), udvornik (dvornik), prauđa (pravda)... družinsko: déd (ded), barát (brat), pesztonka (peštonja)... kuharsko: pest (peč), kasa (kaša), kolbasz (klobasa), szalonna (slanina), ebéd (obed), vacsora (večerja)... in drugo: kovács (kovač), arantni (orati), szekerce (sekirca), eszterha (strela), kakas (kokoš), beszéd (beseda), molnar (mlinar), ordosics (otročič)...

In še bi naštevali. Slovenska kultura in omika na taki ravni nikakor ni mogla biti brez »hiše« in bi si jo morala prevzeti šele od »Nemcev« (katerih? Bavarcev, Sva- bov, Frankov, Alemanov...) So tudi Italijani svojo »casa«, ki je očitno istega korena kot Haus, prevzeli od »Nemcev«? Ali »piazza« od nemškega Platz?

Toda vsa ta logika za slovenske ustanove kaj malo zaleže. V Gospodarski in dru-

beni zgodovini Slovencev - Zgodovina agrarnih panog, izdala Akademija znanosti in umetnosti v Ljubljani 1970 — torej po padcu Rankovića in njegovega režima, ki je tudi na področju zgodovinskega strela po zadržanju vsake misli o slovenski individualnosti — beremo npr. znova toliko naivnih trditev iz nemških in avstrijskih spisov, ki so pač stare nemčurske trditve, brez prave podlage.

Pri živinoreji, tej najstarejši gospodarski dejavnosti, smo menda vzeli od gotskega hlaiw naš »hlev«, naše »berklje« pa

od nemških Ferkel (Ferkel pa v nemščini pomeni tudi malega prašička), »tamar« naj bi bila beseda predromanskega izvora, dasi jo imajo tudi v Rusiji; enako »bajta«, »mederje« (ograda) iz ilirskega itd. Skratka, izrazi, ki znanujejo najstarejša človekova opravila in Slovenci naj bi si jih izposodili od drugih, ne glede na dokaze v madžarščini in ne glede na samo strukturo slovenskega jezika z dvojino in stariimi oblikami, ki kažejo na njegovo dovršenost in na precej ozko zvezo s skupno indoevropsko preteklostjo.

In če si sami o stvarih nismo na jasnem, kako naj potem pričakujemo tega od drugih, tudi od profesorja Frau in še koga? J.

Ansambel Lojzeta Hledeta iz Števerjana se v polni zasedbi odpravlja na pot med slovenske rojake v Severni Ameriki. Želimo mu uspešno pot in srečen povratek

VLADIMIR KOS

O, aleluja!

*Jezus je vstal od mrtvih, aleluja!
Jezus je dal Srce, da otme srce.
K češnjam gosi se vračajo s krikom juga.
Rožnega venca pesem šumi morje.*

*Jezus je živ in srečen, o aleluja!
Jezus, ki res za naju je križ trpel.
Vrskanje grude trka na sanje pluga.
Kdo si bo zvezd na plesu v večer preštel?*

*Jezus je jedel, Jezus je pil z učenci:
Jezus živi in luč mu žari iz ran.
Ali se bova bala nekoč umreti?
Najin križ je z Njegovim zaznamovan.
Jezus je vstal pod oljko, o aleluja!
V zor za večerom, v leto za letom, v vek.
Naj le na steni bije poganska ura
v ritmu okrožnih zlato-steklenih rek!*

Gostovanje goriških Slovencev v ZDA

Prizor iz komedije »Cvetje hvaležno odklanjamo«, ki jo je uprizoril dramski odsek PD »Štandrež« najprej 25. marca v Štandrežu, 1. aprila pa v Doberdobu. Na levi Božidar Tabaj v vlogi glavnega junaka Georgea Kimballa, v sredi Jordan Mučič v vlogi prijatelja Kimballove žene Judy in na desni Majda Paulin v vlogi Kimballove žene. Ta podjetna gledališka skupina bo skupaj z ansamblom Lojzeta Hledeta obiskala prihodnje dni Slovence v Sev. Ameriki in večkrat uprizorila igr »Komedijska v komediji«

Član ansambla Lojzeta Hledeta in dramskega odseka PD »Štandrež« se vneto pripravljajo na nastope, ki jih bodo v kratkem imeli v ZDA. Po dolgem pričakovanju se torej sanje uresničujejo in predstavniki slovenskih zamejcev bodo v sredo 18. aprila odleteli v Sev. Ameriko. S petjem in igro bodo obiskali Slovence v Clevelandu, Washingtonu in New Yorku. Dramska skupina se bo ameriškim rojakom predstavila z Marinčevno igro »Komedijska v komediji«, števerjanski ansambel pa s koncertom domačih narodno zabavnih pesmi.

K temu podvigu, ki je glede na razmere, v katerih obe amaterski skupini delujeta,

brez pretiravanja izreden, je treba čestitati, zlasti članom samim, ki so z dolgotrajnim delovanjem dosegli zavidljivo raven in si res zaslužijo, da obiščejo ZDA. Zahvala naj gre tudi vsem v ZDA in na Goriškem, ki so te nastope pripravili. Posebna zahvala naj velja dr. Kazimiru Humarju, predsedniku ZSKP v Gorici, katere bosta obe skupini tudi zastopali.

Članom obeh skupin, ki se bodo v Sev. Ameriki mudili dva tedna, želimo veliko lepih doživetij onstran »velike vode«. Povratek na Goriško je predviden za četrtek 3. maja. - N. K.

Poimenovanje osnovne šole v Medji vasi

V pomladnem razpoloženju so se zbrali v soboto 7. aprila učenci, učitelji, starši, vaščani in gostje k lepi slovesnosti ob poimenovanju osnovne šole v Medji vasi. Šola je dobila ime po prvem učitelju Jožetu Štanti, ki je tu deloval in je tu tudi prežgadol umrl komaj 28 let star.

Učenci domače osnovne šole so skupno z učenci iz Devina, Sosljana in 5. razreda osnovne šole v Nabrežini pripravili lep in priskrben spored. Najprej je navzoče učitelje in učence, starše in vaščane ter predstavnike oblasti pozdravil didaktični ravnatelj Miro Tavčar. V kratkem govoru je poudaril pomen šole za kulturni napredek v vasi in kot dokaz, da v njej živijo ljudje, ki ljubijo svoj narod, tradicije in kulturo.

Nato je spregovoril msgr. Ivan Kretič, ki je razložil pomen blagoslovitve šole, ki označuje tudi duhovno obogatitev vasi. Hčerka prvega vaškega učitelja Jožeta Štante, tudi učiteljica Bazilka Štanta je odkrila marmornato ploščo, na kateri je napisano: Državna osnovna šola s slovenskim učnim jezikom »Jožef Štanta«. Domači župnik msgr. Kretič je blagoslovil ploščo in šolo.

Učiteljica Nadja Umek je nato prebrala življenjepis Jožeta Štante. Rodil se je v Mirnu pri Gorici leta 1887 in začel poučevanje v tej vasi leta 1908. V Medji vasi se je naselil za stalno in se tudi poročil z domačinko iz hiše »pri Severjevi«. Toda prezgodnja smrt aprila 1915 ga je iztrgala iz družinskega kroga, šole in vaškega življenja. Učitelj Jožef Štanta se je udeleževal na vseh področjih vaškega življenja kot zaveden Slovenec in dober kristjan.

Devinsko-nabrežinski župan Albin Škerk je prinesel pozdrav občinske uprave in dejal, da je poimenovanje šole velik dogodek za Medjo vas, ki je morala mnogo prestati in žrtv

TVRDKA
FLORIJAN VETRIH
Olja za kurjavo in tekoča goriva za centralno ogrevanje
GORICA - ul. Lantieri, 5 - Tel. 2527
MOŠA - ul. Isonzo, 9/b - Tel. 80160

TRGOVINA OBUTVE IN TORBIC
«SHOES» K. J.
JOŠKO KOŠIČ
Gorica - Travnik - Piazza Vittoria, 33
Tel. 2885

KNJIGARNA IN PAPIRNICA
FORTUNATO
Na voljo izbira cerkvenih predmetov
TRST - ul. Paganini, 2
Tel. 60542

PRODAJALNA POHIŠTVA
KORSIČ
Cenjenim odjemalcem, znancem in prijateljem
voščimo veselo veliko noč!
TRST - ul. S. Cilino, 38 (pri cerkvi sv. Ivana)
Tel. 54390

URARNA IN ZLATARNA
MALALAN
OPČINE - Proseška, 6
Tel. 211465

POTUJETE V RIM ? DOBRODOŠLI !
HOTEL BLEĐ
Ul. S. Croce in Gerusalemme, 40
00185 ROMA - Tel. (06) 777102
Udobne sobe - Parkirišče - Restavracija - Slovensko osebje

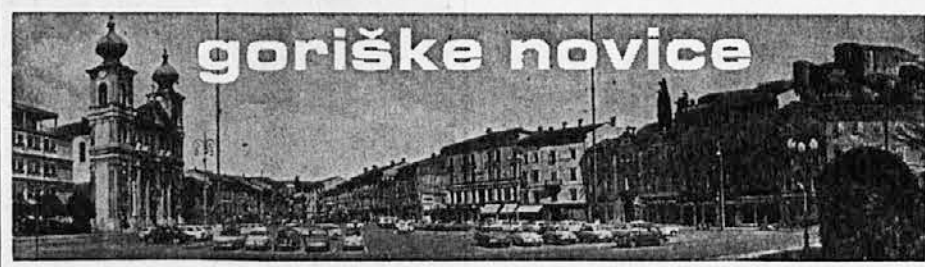
Hranilnica
in Posojilnica
na Opčinah
OPČINE — TRST
Bazoviška 2 — Telefon 211 120 - 212 494

Vse bančne usluge
Menjalnica
Hranilne vloge na knjižice in tekoče račune
Posojila vseh vrst
Neprekinjena blagajna
Specializirana posojila po znižani obrestni meri:
Obrtniška
Kmečka
Trgovska
Mala industrijska
Ljudske gradnje

Dramska skupina »Štandrež«
v Desklah
V petek 6. aprila je dramska skupina »Štandrež« nastopila s komedijo »Cvetje hvaležno odklanjamo« v Desklah v okviru področnega srečanja gledaliških skupin Slovenije, ki ga prireja Zveza kulturnih organizacij in Zveza gledaliških skupin Slovenije.
O nastopu štandreških igralcev se je ocenjevalna komisija izrazila zelo pohvalno in izrekla priznanje skupini za odlično predstavo in za vztrajno delo na gledališkem področju. Štandreška skupina je namreč edina iz Primorske, tostran in onstran meje, ki je letos nastopila.

Širite „Katoliški glas“

Izjava SSK ob volitvah
za evropski parlament
V Jamljah se je v torek 10. t. m. sestalo vodstvo Slovenske skupnosti pod predsedstvom Andreja Bratuža in razpravljalo predvsem o evropskih volitvah. Po poročilu deželnega tajnika dr. D. Stoke in izčrpnih diskusij je deželno vodstvo SSK sklenilo, da se udeleži evropskih volitev skupno z Unio Valdota in drugimi etnično-jezikovnimi ter avtonomističnimi skupinami, razen z Listo za Trst.
Ta sklep je vodstvo Slovenske skupnosti posredovalo pozno ponoči Unio Valdota in ostalim manjšinskim strankam.

Poučen izlet v Slovenijo
Na vabilo Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje SR Slovenije so se prejšnji teden dijakinje tečaja za vrtnarice pri goriškem učiteljsku mudile na tridnevnem obisku v Sloveniji. V spremstvu svojih predstojnikov in vzgojiteljev so si ogledale glavne kulturne zanimivosti Ljubljane in znamenitih središč Dolenjske in Gorenjske. V Novi Gorici so med drugim hospitirale v otroškem vrtcu. V Ljubljani pa je bilo na sporedu tudi srečanje s profesorji in dijakinjami tamkajšnje vzgojiteljske šole. Med drugim so si v slovenski prestolnici ogledale Narodno galerijo.

Zlasti je bil kulturno pomemben obisk Dolenjske, kjer so si ogledale najpomembnejše zgodovinske in umetniške centre. V Brezicah so obiskale grad z znamenitim muzejem, v Kostanjevici ob Krki razstavo Forma viva ter v nekdanjem mogočem samostanu umetniške galerije slikarjev B. Jakca, Toneta Kralja in zbirko francosko-flamskih umetnikov iz bližnjega kartuzijanskega samostana v Pletterjah. Po lepi dolini ob Krki so si lahko vsaj bežno ogledale znamenite gradove na Otočcu, v Žužemberku in še druge spomenike kot Jurčičevo rojstno hišo na Muljavi. V Novem mestu so med drugim obiskale gotško kapiteljsko cerkev.
Gorenjska pa je udeleženkam izleta nudila veliko naravnih lepot. Bled, Bohinj, Radovljica, Begunje, pa spet rojstne hiše naših velikih književnikov, Prešernova v Vrbi in Finžgarjev dom v Doslovičah. Vse to je gotovo zapustilo v vseh lepe vtise in tudi doprineslo h globljemu spoznavanju našega kulturnega bogastva.

Poimenovanje osnovne šole
v Štandrežu
Medrazredni svet štandreške osnovne šole je na seji 2. aprila vzel v pretres zadevo imenovanja osnovne šole po Franu Erjavcu. Svet ugotavlja, da je bila prošnja za imenovanje poslana merodajnim oblastem že pred tremi leti in sicer 22. septembra 1976. Svet se sprašuje, kje je prošnja obtičala in komu je v korist, da še ni prišlo do pozitivnega zaključka.
Vse kaže, da je zaradi malomarnosti katkega uradnika, hote ali nehote, obtičala prošnja v kakem predalu. Zato pozivamo merodajne oblasti, naj čimprej ugodno rešijo poslano prošnjo, da ne bomo prisiljeni misliti, da kar je slovenskega, je drugorazredno in da zato še lahko čaka v nedogled.
Naj omenimo še to, da je država v okviru pooblaščenih odlokov dala možnost staršem in učiteljsstvu, da z medsebojnim sodelovanjem pripomorejo k najboljšemu uspehu šole.
Medrazredni svet OŠ v Štandrežu

Zborovanje slovenskih in
italijanskih zdravnikov
Od nedelje 8. do torka 12. aprila se je vršil v Gorici v Avditoriju simpozij o ope-

SKD »HRAST« IZ DOBERDOBA
vabi na tradicionalni
PRAZNIK POMLADI
ki bo na velikonočni ponedeljek 16. aprila v Doberdobo

■ Ob 10. uri: odprtje praznika
■ Ob 15. uri: nastop štirih pevskih zborov: moški zbor iz Štavra, dekliški iz Devina, moški zbor »Fantje izpod Grmade« in mešani zbor iz Štavra
■ Sledi nastop folklorne skupine »Santa Gorizia«
■ Nato bo prosta zabava ob zvokih ansambla »Mejaši«
Deloval bo dobro založen buffet z domačo jedajo in pijačo.

goriške novice

OBVESTILA

Risar Silvan Bevcar in slikar Vladimir Klanjšček razstavljata svoja dela v galeriji moderne umetnosti »Il Torchio« v Gorici, ul. Mameli 6. Razstava je odprta od 14. do 30. aprila, ob delavnikih od 11-13 in 17-19.30, ob prazničnih dnevih od 11-13. Ob ponedeljkih je zaprta.
Ljubljansko mestno gledališče bo gostovalo v sredo 18. aprila ob 20.30 v gledališču Verdi v Gorici z dvodejanko Slawomira Mračka »Grbavec« za goriški abonma.
Društvo naravoslovcev in tehnikov vabi na predavanje dr. Rafka Dolharja »Psihosomatični vplivi avtomobilске vožnje«. Predavanje bo v petek 27. aprila ob 20. uri v prostorih SPZ, ul. sv. Frančiška 20, Trst.
»Veliki teden« - to novo salezijansko knjižico je pripravila Liturgična komisija v Mariboru. Knjižica je lepa in praktična priprava na obrede velikega tedna in velike noči. Nekaj izvodov je na prodaj pri Fortunatu v Trstu in v Katoliški knjigarni v Gorici. Cena 600 lir.

DAROVI
Za tiskovni sklad Katol. glasa: Olga Zalar 10.000 lir.
Namesto cvetja na grob Ernesta Vogriča darujeta Vera in Ivo za Alojzijeve 15.000 lir.
Za Alojzijeve: Stefanija Valente 50.000; družina Černic, Vrh 50.000 lir.
Za novo telovadnico v Gorici: Terpinovi iz Steverjana namesto cvetja na grob Ernesta Vogriča 50.000 lir.
Za cerkev na Opčinah: Karel Čebrov v spomin na pok. mamo Valentino 3.000; Mila Kalin 1.000; N. N. 8.000; razni 10.000.
V spomin na pok. sestro Angelo Budai daruje brat Natale, Bane, za skupnost »Družina« - Opčine 50.000, za cerkev na Banah pa 10.000 lir.
Za Sv. goro: Gizela Suligoj, Trst 100.000; F. Fani v spomin na svoje rajne 5.000 lir.
Za mislijo p. Kosa: N. N. 10.000; N. N. 20.000; N. N. 10.000; N. N. 15.000; N. N. 10.000 lir. Vsi darovalci so z Opčin.
Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

● Ob 300-letnici zmage poljskega kralja Jana Sobieskega nad Turki pred Dunajem leta 1683 naj bi se na predlog duhovniškega sveta dunajske nadškofije vršil na Dunaju srednjeevropski katoliški shod. Povebilo bi tudi papeža Janeza Pavla II.

+

Ob nenadni in prerani smrti
Ignaca Marca
člana upravnega odbora Hranilnice in posojilnice na Opčinah izražajo ženi in hčeram ter drugim svojem iskreno sožalje

upravni odbor
nadzorni odbor
ravnateljstvo
in osebje
Hranilnice in posojilnice na Opčinah

Opčine, 10. aprila 1979

ZAHVALA
Ob izgubi našega dragega
Ernesta Vogriča
se iskreno zahvaljujemo g. župniku Antonu Prinčiču, sorodnikom, darovalcem cvetja in vsem, ki so v njegov spomin darovali v dobre namene, ga spremili na zadnji poti in zanj molili.
Stevejan, 6. aprila 1979
Žena in hči z možem

+

Ob nenadni in prerani smrti
Ignaca Marca
člana upravnega odbora Hranilnice in posojilnice na Opčinah izražajo ženi in hčeram ter drugim svojem iskreno sožalje

upravni odbor
nadzorni odbor
ravnateljstvo
in osebje
Hranilnice in posojilnice na Opčinah

Opčine, 10. aprila 1979

ZAHVALA
Ob izgubi našega dragega
Ernesta Vogriča
se iskreno zahvaljujemo g. župniku Antonu Prinčiču, sorodnikom, darovalcem cvetja in vsem, ki so v njegov spomin darovali v dobre namene, ga spremili na zadnji poti in zanj molili.
Stevejan, 6. aprila 1979
Žena in hči z možem

Vsem, ki doživljajo vstajenje Boga - Človeka in stvarstva, voščijo:

SUPERMARKET BERTOLINI & C.

VELIKA IZBIRA MESA, MESNIH IZDELKOV, PERUTNINE, DIVJAČINE IN RIB NA DROBNO IN NA DEBELO

Cene ugodne - Odprto vsak dan razen ob ponedeljkih od 8.30 do 12.30 in od 15. do 19. ure
Obiščite nas in odhajali boste zadovoljni!

MOSSA - ul. Isonzo, 19

Tel. 80394

KMEČKA BANKA

GORICA - ul. Morelli, 14

Tel. 2206

vam nudi ugodne pogoje za trgovske posle in bančne usluge (tekoči računi, vezane in proste hranilne vloge, posojila, vnovčenje in diskontiranje trgovskih menic, posli z inozemstvom, nakup tuje valute, plačevanje davkov in podobno)

LA CASALINGA

Velika izbira gospodinjskih predmetov in poročnih daril

GORICA - Trg Vittoria, 54

Tel. 83216

TRGOVINA

»AGRARIA«
(Pri Darkotu)

GORICA - ul. Carducci, 45

Tel. 81900

TRGOVINA ČEVLJEV

ANDREJ ČOTAR

GORICA - ul. Rastello, 72

Tel. 83667

STEKLO - PORCELAN - KRISTAL
KUHINGJSKI PREDMETI - DARILA

A. KOREN NASL.

GORICA - ul. Carducci, 6

Tel. 2234

Podružnica: Korzo Italia, 42 - Tel. 2475

TVRDKA

VENCESLAV KLANJŠČEK

Velika izbira gospodinjskih strojev, televizorjev, lestenecv — vse po ugodnih cenah, za olepšavo doma in prijetno počutje v družinskem krogu.

GORICA - ul. Duca d'Aosta, 35

Tel. 2258

ČER - IMPEX

Splošni import-export

IGOR ČERNIC

GORICA - ul. Vittorio Veneto, 49

Tel. 82159

TRGOVINA ČEVLJEV

ALPINA

GORICA - Corso Verdi, 78

Tel. 2517

SUPERMARKET OBUTVE

KOŠIČ BENEDIKT

Največja izbira čevljev za vse prilike in letne čase

GORICA

ul. Rastello, 5-7
in ul. Oberdan, 7 (vogal ul. Morelli)

Tel. 5162

Vse, kar potrebujete za vsakdanjo oskrbo in vse, kar si želite ob raznih pogostitvah ter svečanostih družinskega in tudi društvenega značaja, dobite v

PEKARNI - SLAŠČIČARNI
VIATORI

GORICA

Tel. 2645

URARNA IN ZLATARNA

VIZINTIN ANI IN MARJAN

GORICA

ul. Monache, 9

BOGATA IZBIRA KNJIG - ŠOLSKE POTREBŠČINE
NABOŽNI PREDMETI
POVSOD DOBRO POZNANA
KATOLIŠKA KNJIGARNA

GORICA - Trg Vittoria, 25

Tel. 2407

ZNANA TRGOVINA Z MESNIMI SPECIALITETNIMI IZDELKI

KUFAHL

lastnik Aleš Pintar

GORICA - ul. Oberdan, 15

Tel. 2570

GOSTILNA

VID PRIMOŽIČ

(Pri Pavlinu)

GORICA - Drevored XX. septembra, 138

Tel. 82117

GOSTILNA

PODVERŠIČ

GORICA - ul. Brigata Pavia, 61

GOSTILNA

DEVETAK

VRH SV. MIHAELA, 48

Tel. 882005

TVRDKA

TERPIN

Import - Export

KMETIJSKI STROJI - PRIKLJUČKI - NADOMESTNI DELI

GORICA - ul. Duca d'Aosta, 42

TRST - ul. Brigata Casale, 3

Tel. 32321

Tel. 827757

ELIA ČUK

Kolesa, motorna kolesa, radijski sprejemniki, šivalni stroji, pritikline

GORICA

Trg Cavour, 9

Tel. 83536

GOSTILNA

»RUBIJSKI GRAD«

(Pri Brunotu)

SOVODNJE OB SOČI

Tel. 882034

GOSTILNA

PRI MIROTU

SOVODNJE OB SOČI

Tel. 882017

TRGOVINA JESTVIN

PRI DUŠANU

SOVODNJE OB SOČI

Tel. 882060

★ V IMENU POTRESENCEV BENEŠKE SLOVENIJE voščil g. Franc Gorkič iz Vidma vsem dobrotnikom blagoslovljene praznike Gospodovega vstajenja s prošnjo, da mu še naprej pomagajo z darovi v prid žrtev potresa.

DAROVI

Za slov. župnijo sv. Ivana v Gorici: Milka Goričan 30.000; N. N. 10.000 lir.
Za Katoliški glas: Matilda Munič, Francija 20.000 lir.

Za Pastirčka: E. Z. U. M. M. 10.000 lir.
Za slov. goriške skavte: D. B., Steverjan 10.000 lir.

M. M., Gorica za Alojzijeve in za slovenske misijonarje po 10.000 lir.

Ob 35-letnici smrti Josipa Štrancarja daruje N. N. za lačne po svetu, za gobavce in za slovensko duhovnijo v Gorici po 15.000 lir.

Za cerkev v Doberdolu: SKD »Hrast« iz Doberdola namesto cvetja na grob pok. mame g. župnika Lazarja 30.000; Virgil Bratina, Tržič v isti namen 15.000 lir.

Za števerjansko cerkev: sorodniki namesto cvetja na grob Ernesta Vogriča 50.000; SKPD »F. B. Sedej« 20.000 lir.

Za cerkev v Bazovici: ob smrti učiteljice Aleksandre Leonardi daruje njen brat 20.000; Pierina Zagar v spomin Stefanije Marc 30.000; Marija Ražen 20.000; družina Pečar-Zamola 10.000; Antonija Križmančič 10.000; Marija Križmančič 10.000; Milka Križmančič 10.000; Aleksandra Mahnič-Močanik v spomin Zore Prašelj 20.000; N. N. 18.000 lir.

Za Marijino družbo v ul. Risorta 3, Trst: Jožefa Vrh 75.000; N. N. 25.000; Tončka Sinigoj 10.000; N. N. 10.000; N. Germek 20.000; N. N. 10.000; N. N. 10.000 lir.

Za Marijin dom v Rojanu: Lucija Germani 5.000 lir.

Za kapelo p. Leopolda pri Domju. N. N., Sv. Ivan 50.000; N. N. Domjo (za križev pot) 50.000 lir.

Za cerkev v Ricmanjih: Olga Demark, Ricmanje, ob 30. obletnici smrti očeta Franca 10.000; družina Dobrila, Log, ob obletnici smrti očeta Petra Kuret 5.000 lir.

Za lačne po svetu: A. V. v spomin Ernesta Vogriča 10.000 lir.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, rajnim pa daj večni pokoj!

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski 100 lir, osmrtnice 150 lir, k temu dodati 14 % davek IVA.

Odgovorni urednik: msgr. Franc Močanik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdaja Katoliško tiskovno društvo